

LATVIJAS VIDES, ĢEOLOĢIJAS
UN METEOROLOĢIJAS CENTRS

Kopsavilkuma pārskats par derīgo izrakteņu (būvmateriālu izejvielu, kūdras, sapropeļa un dziedniecības dūņu) ieguvi, krājumiem un to izmaiņām

2022

precizēta versija 27.01.2023

Pārskata dati

KOPSAVILKUMA PĀRSKATĀ SNIEGTIE DATI

Kopsavilkuma pārskatā aicinām iepazīties ar datiem par derīgo izrakteņu (izņemot pazemes ūdeņus) ieguvu, krājumiem un to izmaiņām pēdējos gados.

Pārskata pamatā ir Zemes dzīļu informācijas sistēmā (turpmāk – ZDzIS) publiski pieejamie dati:

- derīgo izrakteņu krājumu bilances dati (turpmāk – bilance) (derīgo izrakteņu ieguves apjomi, ieguves limitu atlikumi, zemes dzīļu izmantotāji (ieguvēji) un aktīvo ieguves vietu skaits);
- krājumu tabulu dati (veiktās ģeoloģiskās izpētes, papildizpētes ar krājumu stāvokli 2021.gadā);
- Valsts ģeoloģijas fonda pārskatu saraksts (veiktās ģeoloģiskās izpētes, papildizpētes, nodotie pārskati).

DATU SAGATAVOŠANAS METODIKA

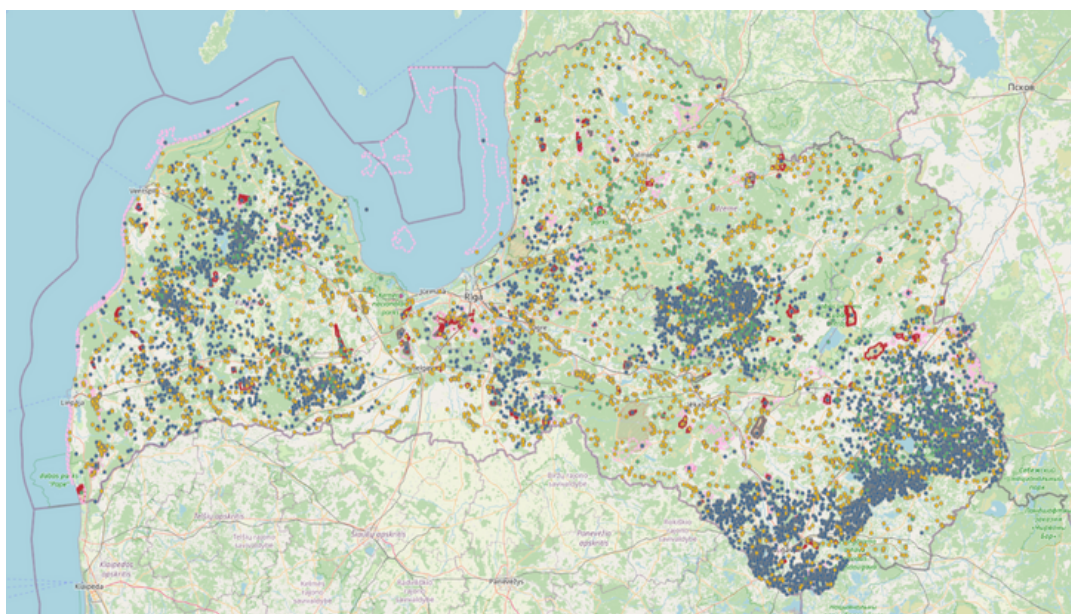
Pārskata sagatavošanā izmantotas šādas ZDzIS sadaļas:

1. derīgo izrakteņu ieguves apjomi – saskaņā bilances datiem:
 - a. ieguves apjomu summa katram derīgā izrakteņa veidam pa gadiem;
 - b. iekļautas tikai tās zemes dzīļu izmantošanas licences ieguvei (turpmāk – licence) / bieži sastopamo derīgo izrakteņu ieguves atļaujas (turpmāk – atļauja), kurā konkrētajā kalendārajā gadā ir veikta derīgo izrakteņu ieguve.
2. ieguves limitu atlikumi – saskaņā ar bilances datiem:
 - a. ieguves limitu atlikumu (pēc izmaiņas) apjomu summa katram derīgā izrakteņa veidam pa gadiem;
 - b. iekļautas tikai tās licences / atļaujas un to saistītie ieguves limiti, uz kuru pamata konkrētajā kalendārajā gadā ir veikta derīgo izrakteņu ieguve;
 - c. ja ieguves limitā ir vairāki derīgo izrakteņu veidi, kategorijas, struktūrelementi (apjomi), tad bilancē tiek iekļauti visi apjomi, kas norādīti ieguves limitā;
3. zemes dzīļu izmantotāji (ieguvēji) – saskaņā ar bilances datiem:
 - a. 2021.gada bilancē iekļautie derīgo izrakteņu ieguvēji.
4. ieguves vietu skaits – saskaņā ar bilances datiem:
 - a. 2021.gada bilancē iekļautās ieguves licences / atļaujas pa derīgo izrakteņu ieguvējiem.
5. krājumu dati (veiktās ģeoloģiskās izpētes, papildizpētes) – saskaņā ar krājumu tabulas datiem:
 - a. iekļauti tikai tie LVÇMC akceptētie (līdz 28.11.2022) ģeoloģiski izpētītie krājumi ar krājumu stāvokli uz 2021.gadu.

Zemes dzīļu informācijas sistēma

ZEMES DZĪĻU INFORMĀCIJAS SISTĒMĀ

- Atradnes un prognozēto resursu laukumi
- Derīgo izrakteņu krājumi un kvalitāte
- Derīgo izrakteņu krājumu balance pa ieguves vietām
- Dokumentācija zemes dzīļu izmantošanai
- Ģeotelpiskie dati: derīgo izrakteņu atradnēm, atradņu pasēm un limitiem pieejamas koordinātas, dažāda veida zemes dzīļu fona slāņi, kvartāra un pamatiežu kartes, LĢIA fona slāņi, fona kartes
- Administratīvās robežas un kadastrs

<https://videscentrs.lvcmc.lv/>

3269

Būvmateriālu izejvielu
atradnes un prognozēto
resursu laukumi

6282

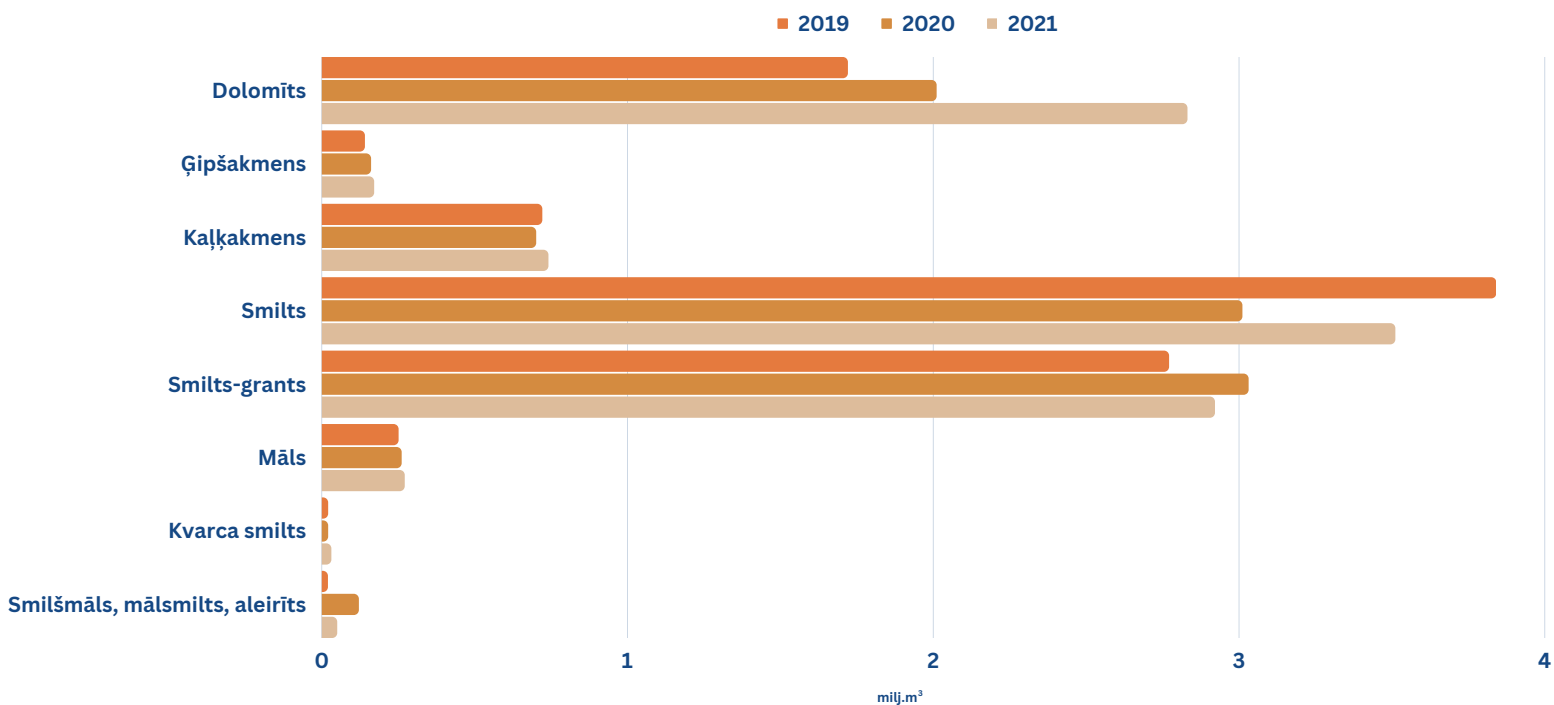
Kūdras, sapropeļa un
dziedniecības dūņu
atradnes un prognozēto
resursu laukumi

>9500

Kopējais ierakstu skaits
ZDzIS

Ieguve 2019-2021

BŪVMATERIĀLU IZEJVIELAS

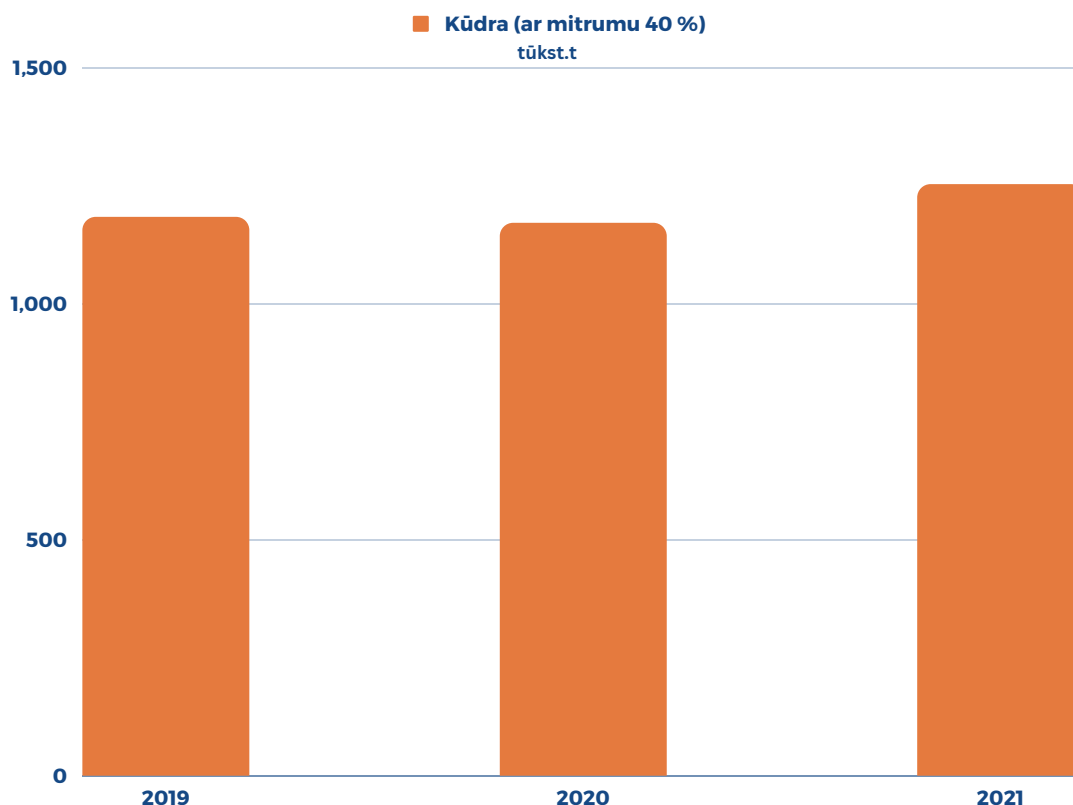

milj.m ³	2019	2020	2021
Dolomīts	1.72	2.01	2.83
Ģipšakmens	0.14	0.16	0.17
Kaļķakmens	0.72	0.70	0.74
Smilts	3.84	3.01	3.51
Smilts-grants	2.77	3.03	2.92
Māls	0.25	0.26	0.27
Kvarca smilts	0.02	0.02	0.03
Smilšmāls, mālsmilts, aleirīts	0.017	0.121	0.052

leguve 2019-2021

KŪDRA
SAPROPELIS
DZIEDNIECĪBAS DŪŅAS

KŪDRA

tūkst.t	2019	2020	2021
Kūdra (ar mitrumu 40 %)	1182.71	1170.11	1252.06

SAPROPELIS

leguve veikta 2020.gadā - 0.003 tūkst.t apjomā
(ar mitrumu 60%)

DZIEDNIECĪBAS DŪŅAS

leguve veikta no 2019.-2021.gadam - 0.97 tūkst.t apjomā
(ar mitrumu 90%)

Foto: Natālija Estere Tamma

LIELĀKIE IEGUVĒJI

PĒC IEGUVES APJOMA UN IEGUVES VIETU SKAITA

PĒC IEGUVES APJOMA

Derīgais izraktenis	Ieguvējs
Dolomīts	SIA "VLAKON"
Aleirīts	AS "Latvijas valsts meži"
Dziedniecības dūņas	SIA "Sanare - KRC Jaunkemeri"
Ģipšakmens	SIA "KNAUF"
Kaļķakmens	SIA "SCHWENK Latvija"
Kūdra	SIA "Līvānu kūdras fabrika"
Kvarca smilts	SIA "Vidzemes kvarcs"
Māls	SIA "SCHWENK Latvija"
Smilšmāls	SIA "RELS"
Mālsmilts	SIA "Īpašumi EG"
Smilts	AS "Latvijas valsts meži"
Smilts-grants	SIA "SCHWENK Latvija"

PĒC IEGUVES VIETU SKAITA

Ieguvējs	Ieguves vietu skaits
AS "Latvijas valsts meži"	85
VAS "Latvijas autoceļu uzturētājs"	28
SIA "Rubate"	10
SIA "Saulkalne S"	6
SIA "SCHWENK Latvija"	7
SIA "Pindstrup Latvia"	7
SIA "Klasmann-Deilmann Latvia"	5

Izmēģinājuma projekta ietvaros 2021.gadā datus par ieguvī ZDzIS ievadīja AS "Latvijas valsts meži", SIA "Saulkalne S" un SIA "Klasmann-Deilmann Latvia".

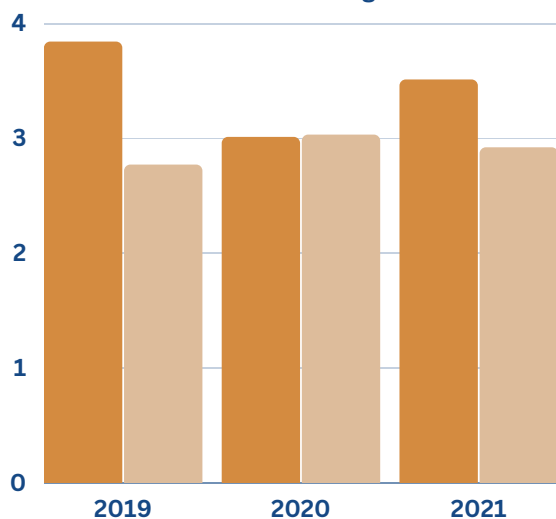
Sadarbībā ar Valsts vides dienestu turpmāk tiek plānots piesaistīt plašāku ieguvēju loku, kas veiktu savu ikgadējās ieguves datu ievadi ZDzIS, nodrošinot ērtāku un ātrāku bilances sagatavošanu un publicēšanu.

Smilts-grants, smilts

IEGUVĒ 2019-2021

milj.m³

■ Smilts ■ Smilts-grants

Smilts-grants un smilts ir irdeni drupieži, kas sastāv no atsevišķiem minerālu graudiem un iežu atlūzām. Smilts un grants plaši sastopama Latvijas kvartāra nogulumos. Latvijā visvairāk izplatītas ir smilts-grants un smilts atradnes, kurās sastopami abi dērgie izrakteņi.

IEGUVES LIMITA ATLIKUMI

2019-2021

milj.m³

(Balancē iekļauto ieguves limitu atlikums)

■ Smilts ■ Smilts-grants

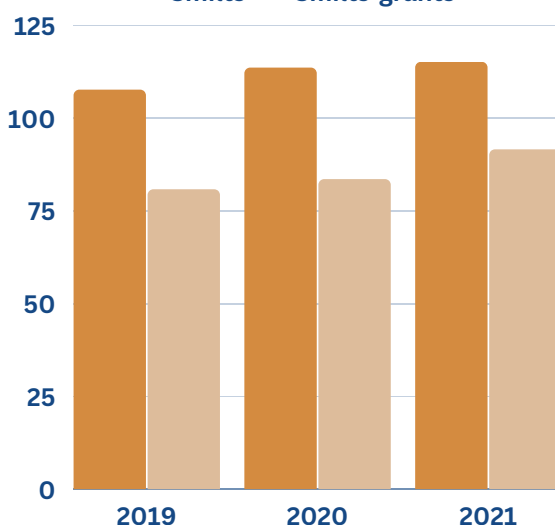

Foto: Natālija Estere Tamma

LIELĀKIE IEGUVĒJI 2021 (PĒC IEGUVES APJOMA)

Smilts-grants

- AS Latvijas valsts meži
- SIA SCHWENK Latvija
- VAS Latvijas autoceļu uzturētājs

Smilts

- AS Latvijas valsts meži
- SIA GARKALNES GRANTS
- SIA Sabiedrība Mārupe

milj.m ³	2019*	2020*	2021*
Smilts	107.56	113.50	115.06
Smilts-grants	80.74	83.48	91.49

*Krājumu stāvoklis uz 01.01.2020 (2019), 01.01.2021 (2020) un 01.01.2022 (2021)

85

atrādnēs 2021.gadā
veikta izpēte vai
papildizpēte

22.48

milj.m³

2021.gadā izpētītais
smilts krājumu apjoms

10.97

milj.m³

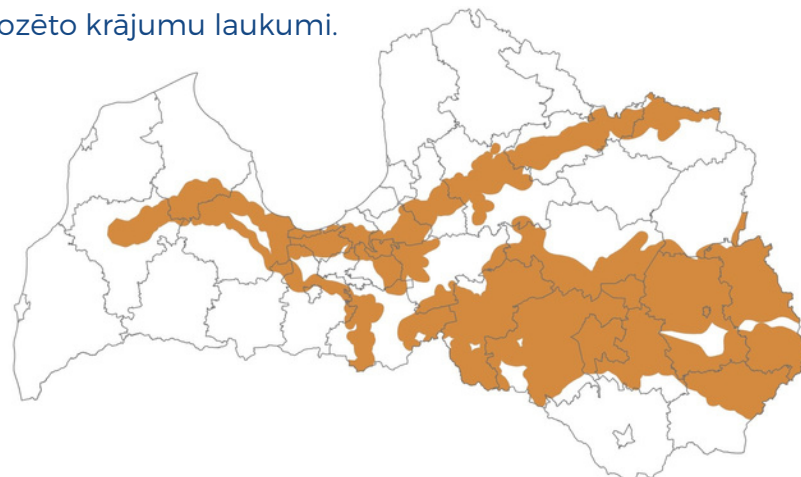
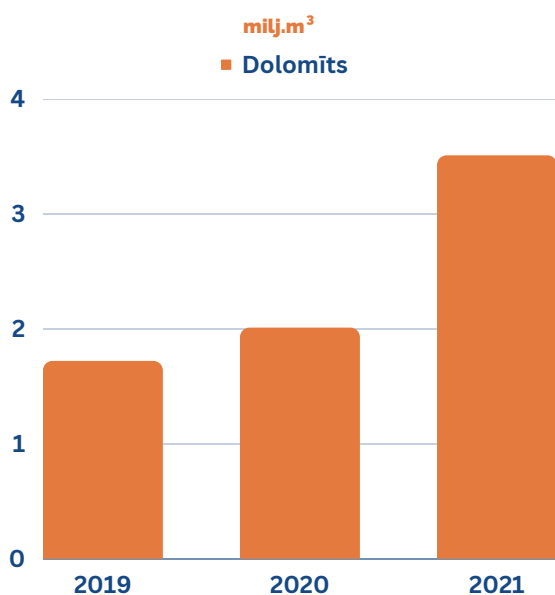
2021.gadā izpētītais
smilts-grants krājumu
apjoms

Dati saskaņā ar ZDzIS sadaļu "Krājumi" (akceptētie ģeoloģiskās izpētes/papildizpētes krājumi ar krājumu stāvokli uz 2021.gadu)

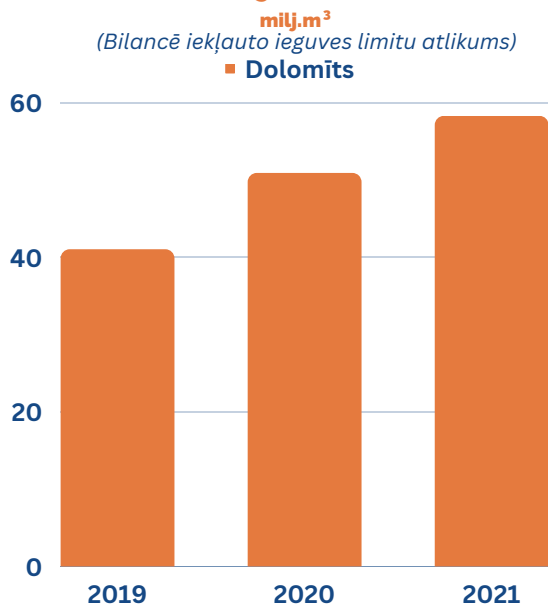
Dolomīts

Dolomīts ir viens no galvenajiem mehāniski izturīgu akmens materiālu avotiem Latvijā. Ģeoloģiskajā griezumā tie veido augšdevona Pļaviņu, Daugavas un Stipinu svītas karbonātiežu slāņkopu. Mehāniski izturīgi un salturīgi dolomīti plaši izplatīti Latvijas centrālajā un austrumu daļā, kur arī atrodas lielākās atradnes un prognozēto krājumu laukumi.

IEGUVĒ 2019-2021

IEGUVES LIMITA ATLIKUMI 2019-2021

LIELĀKIE IEGUVĒJI 2021 (PĒC IEGUVES APJOMA)

Dolomīts

- SIA "VLAKON"
- SIA "Pļaviņu DM"
- VAS "Latvijas autoceļu uzturētājs"

4

atradnēs 2021.gadā
veikta izpēte vai
papildizpēte

3.09

milj.m³

2021.gadā izpētītais
dolomīta krājumu
apjoms

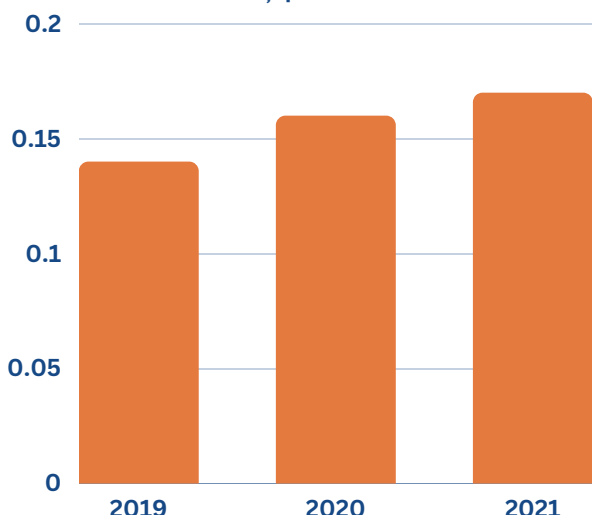
Dati saskaņā ar ZDzIS sadaļu "Krājumi" (akceptētie ģeoloģiskās izpētes/papildizpētes krājumi ar krājumu stāvokli uz 2021.gadu)

Ģipšakmens

Ģipšakmens – nogulumiezis, kura sastāvā dominē ģipsis. Ģipšaini ieži Latvijā sastopami dažāda vecuma nogulumos, bet praktiska nozīme ir devona Salaspils svītas ģipšakmeņiem, kas izplatīti Rīgas reģionā, Bauskas novadā un Alūksnes novadā. Latvijā apzinātas sešas ģipšakmens atradnes – Saurieši (B292), Salaspils (B303), Skaistkalne (B5), Saulkalne (B304), Zvejnieki (B309) un Liepmeži (BK2202).

IEGUVĒ 2019-2021

milj.m³
■ Ģipšakmens

milj.m ³	2019	2020	2021
Ģipšakmens	0.14	0.16	0.17

LIELĀKIE IEGUVĒJI 2021 (PĒC IEGUVES APJOMA)

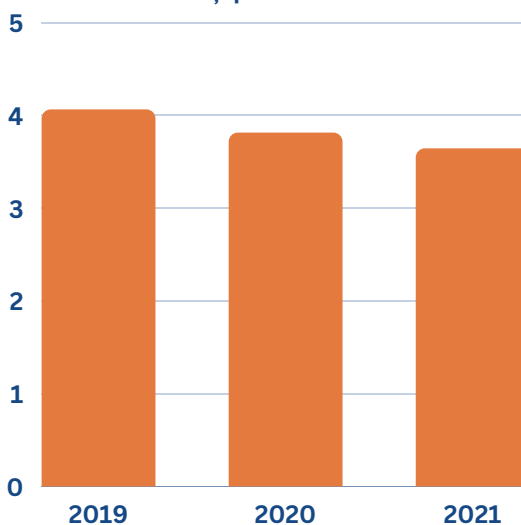
Ģipšakmens

- SIA "KNAUF"

IEGUVES LIMITA ATLIKUMI 2019-2021

milj.m³
(Balancē iekļauto ieguves limitu atlikums)
■ Ģipšakmens

milj.m ³	2019*	2020*	2021*
Ģipšakmens	4.06	3.81	3.64

*Krājumu stāvoklis uz 01.01.2020 (2019), 01.01.2021 (2020)
un 01.01.2022 (2021)

Valsts ģeoloģijas fondā senākais pārskats par
ģipšakmens izpēti ir no 1944.gada

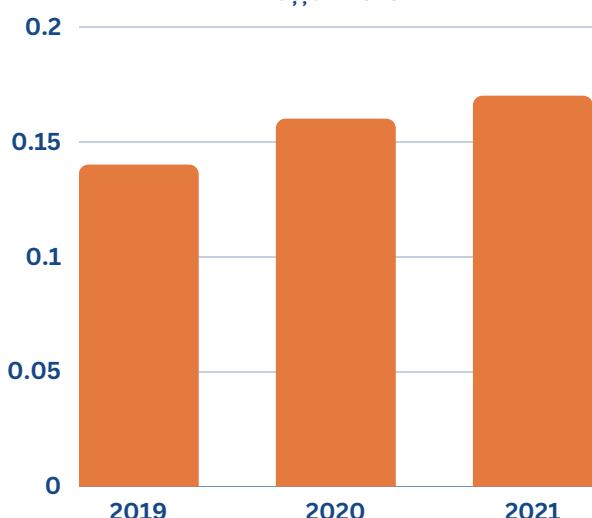
Kaļķakmens

Kaļķakmens – nogulumiezis, kas pārsvarā sastāv no organiskas vai neorganiskas izcelsmes kalcija (CaO saturs > 40 %).

Latvijā sastopami ordovika, silūra, devona, perma un juras periodos veidojušies kaļķakmeņi, kā arī kvartāra kaļķakmeņi jeb saldūdens kaļķieži. Praktiska nozīme ir perma kaļķakmeņiem, kas sastopami Latvijas dienvidrietumos – Auces, Saldus un Nīgrandes apkaimē. Detāli izpētītas 11 atradnes.

IEGUVĒ 2019-2021

milj.m³
■ Kaļķakmens

milj.m ³	2019	2020	2021
Kaļķakmens	0.72	0.70	0.74

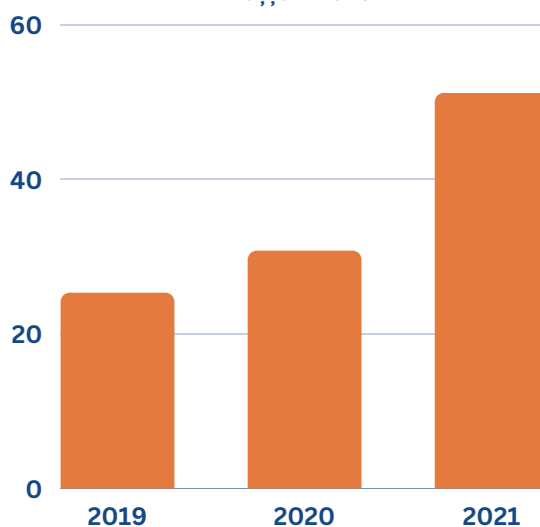
IEGUVES LIMITA ATLIKUMI

2019-2021

milj.m³

(Balancē iekļauto ieguves limitu atlikums)

■ Kaļķakmens

milj.m ³	2019*	2020*	2021*
Kaļķakmens	25.27	30.70	51.11

*Krājumu stāvoklis uz 01.01.2020 (2019), 01.01.2021 (2020) un 01.01.2022 (2021)

LIELĀKIE IEGUVĒJI 2021 (PĒC IEGUVES APJOMA)

Kaļķakmens

- SIA "SCHWENK Latvija"

Pēdējos 22 gadus kaļķakmens ieguve notiek tikai vienā atradnē - Kūmas (B257)

Māls

Būvmateriālu ražošanai izmantojamā māla iegulas galvenokārt saistās ar devona un kvartāra sistēmu nogulumiem. Tās veido ilīta māls ar nelielu (līdz 20%) kaolinīta un hlorīta (līdz 10%) piemaisījumu. Var tikt izmantots arī triasa māls, kuram raksturīgs augsts smektīta saturs. Kvartāra māls pārsvarā ir augsti disperss, to sastāvā 40 - 88% ir par 0,005 mm mazākas daļiņas.

IEGUVE 2019-2021

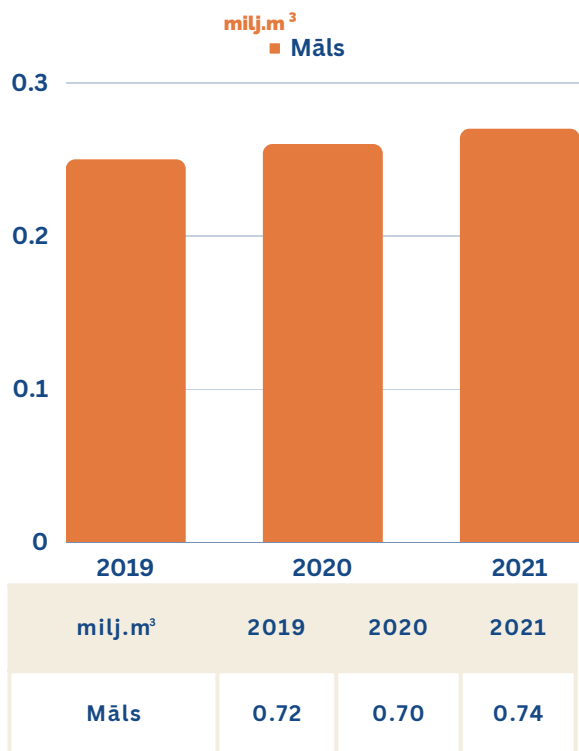
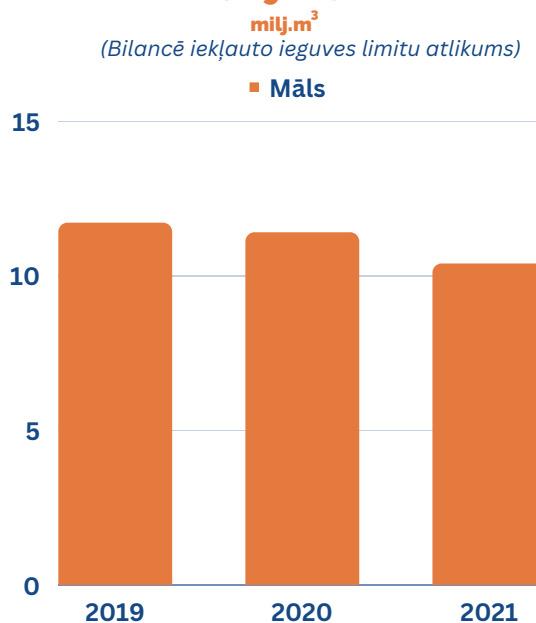

Foto: Natālija Estere Tamma

IEGUVES LIMITA ATLIKUMI 2019-2021

LIELĀKIE IEGUVĒJI 2021 (PĒC IEGUVES APJOMA)

Māls

- SIA "SCHWENK Latvija"
- SIA "LODE"
- SIA "Ceplis"

*Krājumu stāvoklis uz 01.01.2020 (2019), 01.01.2021 (2020)
un 01.01.2022 (2021)

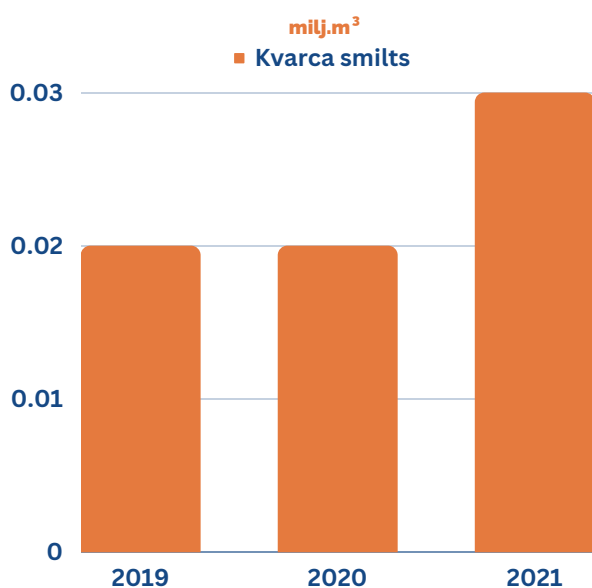
Kvarca smilts

Rūpniecībā izmantojamu kvarca smilts (vāji cementētu smilšakmeņu) iegulas sastopamas augšdevona Gaujas svītas nogulumos un augšjuras slāņkopā. Kvarca smilts atradnes apzinātas Kuldīgas, Valmieras un Cēsu novados

Foto: Natālija Estere Tamma

IEGUVĒ 2019-2021

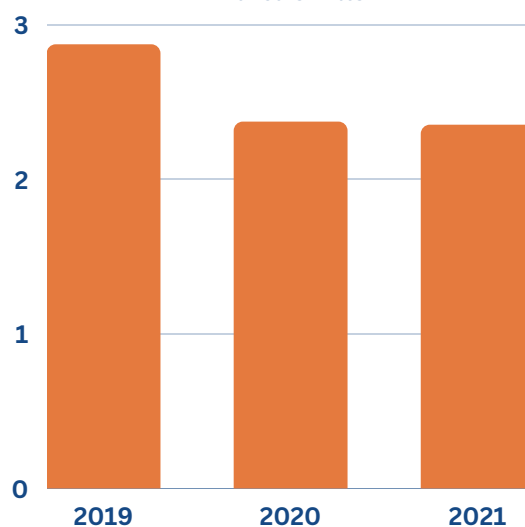

IEGUVES LIMITA ATLIKUMI 2019-2021

milj.m³

(Bilancē iekļauto ieguves limitu atlikums)

■ Kvarca smilts

LIELĀKIE IEGUVĒJI 2021 (PĒC IEGUVES APJOMA)

Kvarca smilts

- SIA "Vidzemes kvarcs"
- SIA "SANDRS"

milj.m ³	2019*	2020*	2021*
Kvarca smilts	2.87	2.37	2.35

*Krājumu stāvoklis uz 01.01.2020 (2019), 01.01.2021 (2020) un 01.01.2022 (2021)

Kvarca smiltis pārsvarā izmanto stikla rūpniecībā un metalurģijā

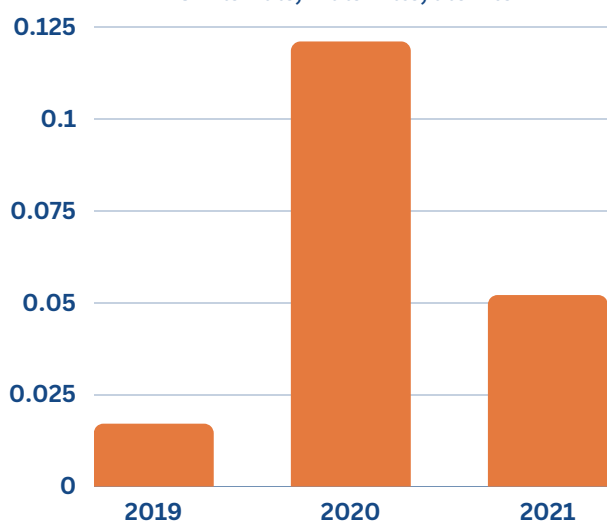
Smilšmāls, mālsmilts, aleirīts

Smalkgraudaini / mālaini smiltsieži. Bieži sastopami derīgie izrakteņi Latvijā, tajā skaitā smilts-grants un smilts atradnēs. Derīgos izrakteņus pārsvarā izmanto būvniecībai, ceļu būvei, rekultivācijai, laukumu planēšanai.

IEGUVĒ 2019-2021

milj.m³

■ Smilšmāls, mālsmilts, aleirīts

milj.m³	2019	2020	2021
Smilšmāls, mālsmilts, aleirīts	0.017	0.121	0.052

LIELĀKIE IEGUVĒJI 2021 (PĒC IEGUVES APJOMA)

Smilšmāls, mālsmilts, aleirīts

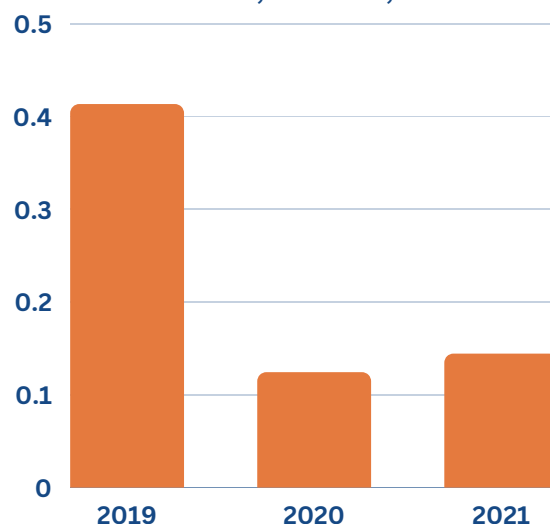
- SIA "Īpašumi EG"
- SIA "RELS"
- SIA "KULK"

IEGUVES LIMITA ATLIKUMI 2019-2021

milj.m³

(Balancē iekļauto ieguves limitu atlikums)

■ Smilšmāls, mālsmilts, aleirīts

milj.m³	2019*	2020*	2021*
Smilšmāls, mālsmilts, aleirīts	0.413	0.124	0.144

*Krājumu stāvoklis uz 01.01.2020 (2019), 01.01.2021 (2020) un 01.01.2022 (2021)

7

atradnēs 2021.gadā
veikta izpēte vai
papildizpēte

1.47
milj.m³

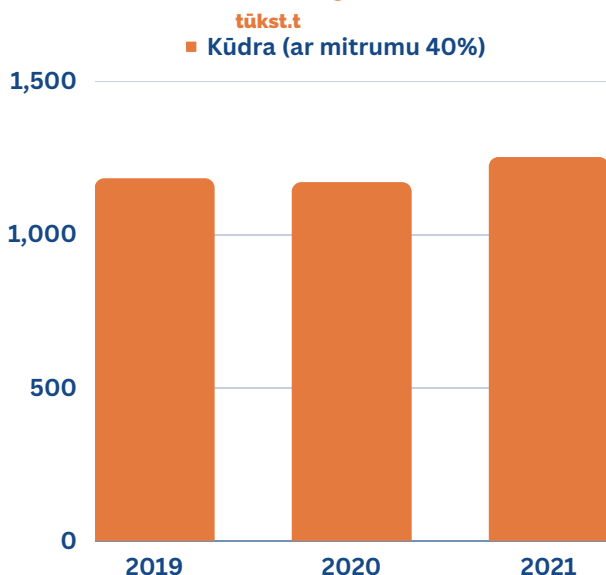
2021.gadā izpētais
krājumu apjoms

Dati saskaņā ar ZDzIS sadaļu "Krājumi" (akceptētie ģeoloģiskās izpētes/papildizpētes krājumi ar krājumu stāvokli uz 2021.gadu)

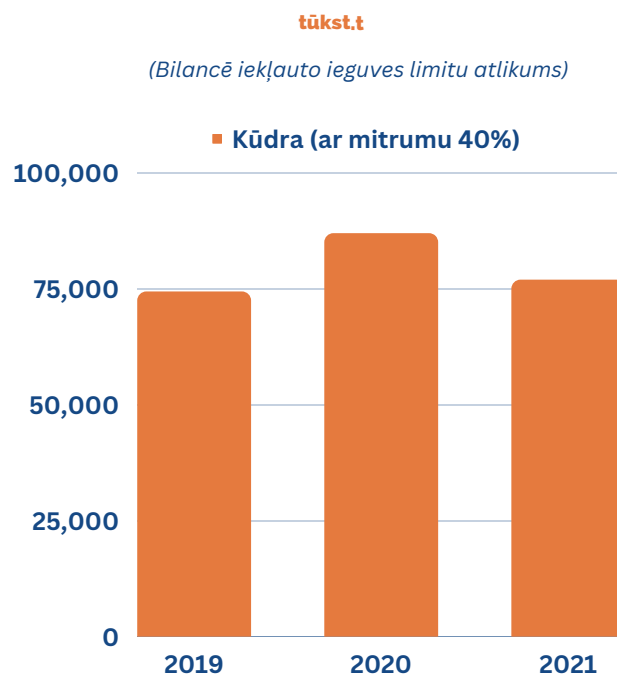
Kūdra

Kūdra ir organogēns nogulumiezis, kura sausne satur ne vairāk par 50% minerālvielu un kurš ir veidojies paaugstināta mitruma un skābekļa nepietiekamības apstākļos, sadaloties augu biomasai. Kūdras dabiskais mitrums ir 86-96%. Kūdra ir viena no Latvijas ievērojamākajām dabas bagātībām.

IEGUVĒ 2019-2021

IEGUVES LIMITA ATLIKUMI 2019-2021

LIELĀKIE IEGUVĒJI 2021 (PĒC IEGUVES APJOMA)

Kūdra

- SIA "Līvānu kūdras fabrika"
- SIA "Klasmann-Deilmann Latvia"
- SIA "Laflora"

*Krājumu stāvoklis uz 01.01.2020 (2019), 01.01.2021 (2020)
un 01.01.2022 (2021)

4

atradnēs 2021.gadā
veikta izpēte vai
papildizpēte

1078.58
tūkst.t

2021.gadā izpētais
krājumu apjoms

Dati saskaņā ar ZDzIS sadaļu "Krājumi" (akceptētie ģeoloģiskās izpētes/papildizpētes krājumi ar krājumu stāvokli uz 2021.gadu)

Sapropelis

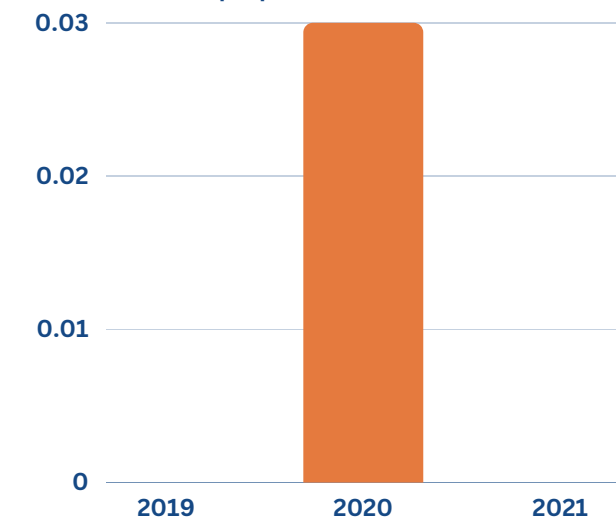
Sapropelis ir organogēni ezera nogulumi, kas veidojas nogulsņējoties un pārveidojas ūdensaugu un organismu atliekām kopā ar minerāldaļiņām (smilts, māls, kalcija karbonāts un citi savienojumi).

Tas ir brūngana, melna, pelēka, zaļgana vai dzeltenīga receklaina vai želejveidīga koloidālas struktūras masa, kas sastopama lielākajā daļā ezeru un vairāk kā trešdaļā purvu. Sapropela iegulu biezums mainās no dažiem centimetriem līdz 20 m. Sapropelis iegul daudzos Latvijas ezeros, bet detalizēti izpētes darbi par sapropela atradnēm ir veikti tikai nedaudzās iegulās. Pārsvarā ezeros veikti tikai meklēšanas darbi, kuros apzināti P kategorijas resursi.

IEGUVE 2019-2021

tūkst.t

■ Sapropelis (ar mitrumu 60%)

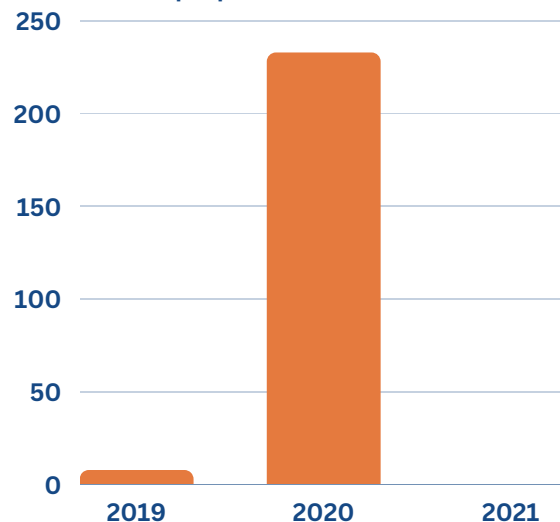
tūkst.t	2019	2020	2021
Sapropelis	-	0.003	-

IEGUVES LIMITA ATLIKUMI 2019-2021

tūkst.t

(Balancē iekļauto ieguves limitu atlikums)

■ Sapropelis (ar mitrumu 60%)

tūkst.t	2019*	2020*	2021*
Sapropelis	7.63	232.64	-

*Krājumu stāvoklis uz 01.01.2020 (2019), 01.01.2021 (2020) un 01.01.2022 (2021)

Foto: Latvijas Universitāte

Pēdējos gadus ieguvi veic SIA "LAT COSMETICS", SIA "Lat Saprox", SIA "ECO ORGANIC" un SIA "E&V"

Dziedniecības dūņas

Dziedniecības dūņas – organiskas izcelsmes nogulumiezis, kas sastāv no minerāldaļiņām (<0,01 mm – 30 – 50 %) un organiskās vielas (>15 %), kas veidojas anaerobos apstākļos, sadaloties augu un dzīvnieku atliekām.

Latvijas teritorijā ir divas dziedniecisko dūņu atradnes – Slokas un Pladu purvos.

IEGUVĒ 2019-2021

tūkst.t

■ Dziedniecības dūņas (ar mitrumu 90%)

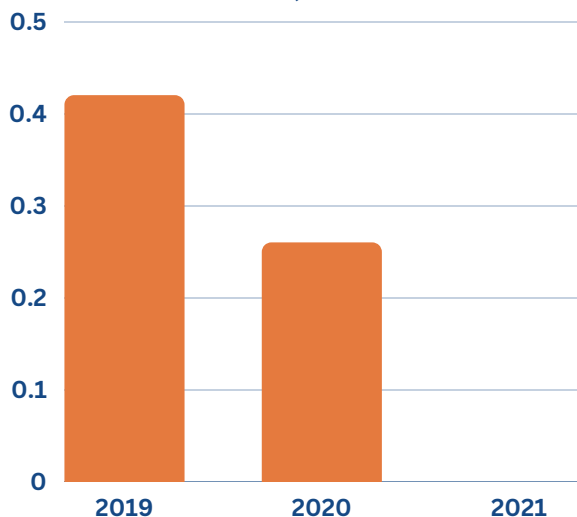

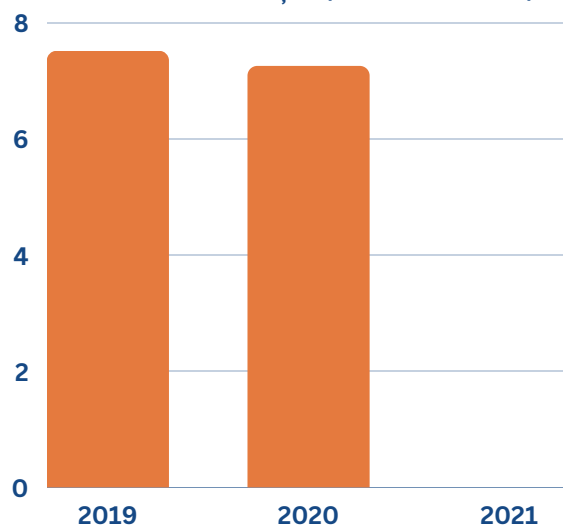
Foto: SIA "Geo Consultants", 2016

IEGUVES LIMITA ATLIKUMI 2019-2021

tūkst.t

(Bilancē iekļauto ieguves limitu atlikums)

■ Dziedniecības dūņas (ar mitrumu 90%)

tūkst.t	2019*	2020*	2021*
Dziedniecības dūņas	7.51	7.25	6.96

*Krājumu stāvoklis uz 01.01.2020 (2019), 01.01.2021 (2020) un 01.01.2022 (2021)

Pēdējos gadus dziedniecības dūņas iegūst SIA "Sanare - KRC Jaunķemeri"

1897.gadā Ķemeros tiek ierīkotas pirmās dūņu vannas